

4. ZÁVĚREČNÉ SHRNUÍ za subsektory nefinančních podniků

Na závěr je uvedeno shrnutí nejvýraznějších specifík a problémů podniků zahraničních, domácích soukromých i veřejných, které byly identifikovány na základě analýzy finančních ukazatelů.

4.1 Podniky domácí soukromé

Soukromé domácí podniky zaměstnávají největší podíl zaměstnanců z podniků všech ISEKTORŮ (56 %_{celk}), mají proto stále rozhodující místo v podnikové sféře ČR z hlediska zaměstnanosti. Jejich podíl na kapitálových zdrojích je ovšem pouze cca 43 %. Díky nižší produktivitě práce a rentabilitě kapitálu i tržeb a nákladů než dosahují podniky zahraniční, činí tak podíl domácích soukromých podniků na přidané hodnotě pouze 46 %_{celk}, podíl na hrubém zisku pak jen 37 %_{celk}. Nižší produktivita práce a nízké poměrné hodnoty hrubého zisku u soukromých domácích podniků pravděpodobně souvisejí také s nižší poměrnou vybaveností dlouhodobým majetkem. 42 %_{celk}. Také podíl na hrubých investicích je pouze 39 %_{celk}, na čistých investicích (převyšujících odpisy) pak dokonce jen 24 %_{celk}.

V české ekonomice tak přetrvává relativně velký sektor podniků, u kterých nejsou vytvořené předpoklady dlouhodobě obstát v tvrdé konkurenci současné světové ekonomiky. (*Jedná se samozřejmě o hodnocení souboru podniků na základě statistických průměrů*).

Váha **obchodních podniků** v ISEKTORu podniků soukromých domácích proti ISEKTORu podniků zahraničních je mnohem nižší. Jejich relativní podíly zaměstnanců v ISEKTORu jsou cca 8 %_{ISEKTOR} proti 17 %_{ISEKTOR}. Produktivita z přidané hodnoty na zaměstnance i rentabilita nákladů je zde nižší, rentabilita celkového kapitálu byla ve sledovaném období srovnatelná a rentabilita vlastního kapitálu dokonce vyšší. Tato čísla však nezohledňují potenciál budoucího rozvoje, na základě investic, které byly u zahraničních obchodních firem několikanásobně vyšší než u obchodních podniků soukromých domácích.

4.2 Podniky veřejné

Podíl zaměstnanců veřejných podniků představuje cca 13 %_{celk} z, z toho ovšem drtivou většinu 99 %_{ISEKTOR} zaměstnávají podniky produkční. Produktivita práce z přidané hodnoty dosahuje necelých 60 % produktivity zahraničních podniků, je však srovnatelná s produktivitou podniků domácích soukromých.

Veřejné podniky mají výrazně vyšší ziskovou marži a rentabilitu nákladů nejen proti podnikům domácím soukromým, ale i proti podnikům zahraničním. Naproti tomu výrazně nižší je jejich rentabilita kapitálu, zejména vlastního, ve srovnání s podniky zahraničními i soukromými národními. Nepoměr mezi rentabilitou nákladů a rentabilitou kapitálu vypovídá o nesouladu mezi krátkodobými - provozními náklady a výnosy a dlouhodobými výdaji investičního charakteru. Skutečnost, že relativně vysoké rentability nákladů a tržeb je dosahováno i při relativně nízké produktivitě z přidané hodnoty velmi pravděpodobně souvisí se specifickým- netržním prostředím, ve kterém působí veřejné podniky, tzn. promítají se zde státní zásahy ho ekonomiky tohoto ISEKTORu - státní dotace provozního i investičního charakteru, cenová regulace u části produkce veřejných podniků, .. Tyto zásahy vedou k umělému zvyšování či snižování výnosů a nákladů, ale také hodnoty dlouhodobého majetku a vlastního kapitálu. Je tím pak zneprůhledněna vypovídací schopnost ukazatelů rentability a jejich využitelnost pro porovnání ekonomické efektivnosti s podniky působícími v reálném tržním prostředí je silně omezená.

Orientace veřejných podniků na velmi dlouhodobé investice (infrastruktura, doly, elektrárny apod.) souvisí pravděpodobně s rozkládáním odpisů dlouhodobého majetku na delší časové období. Projevem tohoto přístupu pak jsou relativně mnohem nižší odpisy u podniků veřejných než u podniků zahraničních i domácích soukromých, a to jak při porovnání jejich absolutních hodnot, tak při porovnání podílů odpisů z dlouhodobého majetku.

Relativně nižší odpisy se ovšem promítnou do relativně vysokých hodnot dlouhodobého majetku a současně snížit celkové náklady, což napomáhá k vyššímu hrubému zisku. Toto účetní promítnutí relativně nízkých odpisů pak také přispívá k vytváření rozporu mezi relativně vysokou rentabilitou nákladů a relativně nízkou rentabilitou kapitálu. Výsledná neprůhlednost a nízká vypovídací schopnost poměrových finančních ukazatelů rentability pak přispívá také k problémům při hodnocení efektivnosti relativně vysokých investic veřejných podniků do dlouhodobého nefinančního majetku

4.3 Podniky pod zahraniční kontrolou

Váha zahraničních produkčních podniků představuje z hlediska pracovních a kapitálových zdrojů přibližně 31 %_{celk.}, jejich váha z hlediska vytvářených výstupních ekonomických parametrů je však mnohem vyšší: účetní přidaná hodnota 43 %_{celk.}, celkové tržby 47 %_{celk.}, hrubý zisk 52 %_{celk.}, hrubé investice 45 %_{celk.}.

Těchto ekonomických výsledků dosahují zahraniční podniky na základě produktivity práce (počítané z přidané hodnoty) i rentability kapitálu (počítáno z hrubého zisku), které jsou více než o třetinu vyšší než u domácích podniků. V roce 2003 proto měly zahraniční podniky rozhodující roli u podniků se 100 a více zaměstnanci z hlediska meziročního přidané hodnoty i hrubého zisku - podíly na meziroční změně 88, resp 79 %_{přírůstku}.

Specifikem **produkčních zahraničních podniků** je zásadní význam, který nají z hlediska rovnováhy obchodní bilance české ekonomiky svým podílem téměř 70 %_{PRODObch} salda vývozu a dovozu produkčních podniků.

Obchodní firmy mají v ISEKTORu zahraničních podniků mnohem významnější pozici než u podniků domácích. Vyplývá to z porovnání podílů na počtu zaměstnanců i na majetku. Vysoké podíly čistých investic a vysoké záporné saldo (vývoz - dovoz) pak potvrzují intenzivní úsilí obchodních zahraničních podniků o ovládnutí českého trhu a využití svých zahraničních vazeb při prodeji dováženého zboží.